

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO
BALTIJOS REGIONO ISTORIJOS IR ARCHEOLOGIJOS INSTITUTAS

**Klaipėdos senojo miesto vieta (A 1704), Žvejų g. 24
2006 m. archeologinių tyrimų ataskaita**

Romas Jarockis

Vilnius, 2009

Turinys

Įvadas	3
Tyrimų eiga	3
Išvados	6
Fotonuotraukų sąrašas	7
Fotonuotraukos	8
Situacijos planai ir brėžiniai	10
Archeologinių tyrimų programa.....	17
Leidimas vykdyti archeologinius tyrimus	18

Išvadas

2006 m. rugsėjo mėn. Klaipėdoje, Žvejų g. 24 vyko archeologiniai tyrimai. Tyrimus užsakė UAB „KRS“, leidimas vykdyti archeologinius tyrimus Nr. 118 išduotas Kultūros paveldo departamente 2006-07-05.

2006 m. gegužės mėn. archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu inžinerinių komunikacijų trasos vietoje ties rekonstruojamo pastato Žvejų g. 24 pietvakariniu kampu buvo aptiktos iš smiltainio gabalų ir molinių plytų sumūryto rūsio liekanos (*Sarcevičius, S., Kvizikevičius, L., 2007, Žvalgomieji tyrimai Žvejų g. 24. Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2006 metais. Vilnius, p. 337*). Kultūros paveldo departamento Klaipėdos apskrities teritorinio padalinio nurodymu inžinerinės trasos kasimo darbai buvo sustabdyti, rekomenduota atlikti archeologinius tyrimus ir nustatyti aptikto rūsio liekanų archeologinę paminklosauginę vertę.

Sprendžiant pagal išlikusią istorinę, kartografinę ir archyvinę foto medžiagą, jau XVIII a. II p.- XIX a. pradžioje į kairę pusę nuo Danės žiočių (kur yra tyrimų vieta) ir palei Kuršių marių pakrantę susiformavo ištisa grandinė uostelių miško medžiagai pakrauti į laivus: formuojamos krantinės, statomi sandėliai ir t.t. Šie uosteliai egzistavo praktiškai iki II-ojo Pasaulinio karo pabaigos. Sovietmečių dabartinė Žvejų g. 24 teritorija pateko į Vakarų laivų remonto įmonės teritoriją (*Tatoris, J., 1994, Senoji Klaipėda. Vilnius, p. 79-81*).

2006 m. archeologinius žvalgomuosius tyrimus prie rekonstruojamo pastato Žvejų g. 24 vykdė šios ataskaitos autorius. Fotografavo ir grafinę fiksaciją tyrimų metu lauko sąlygomis vykdė KU doktorantas M. Brazauskas. Brėžinių švarraščius braižė ataskaitos autorius, kurio asmeniniame archyve saugomi visi foto ir grafinės fiksacijos duomenys. Trumpa informacija apie tyrimų rezultatus paskelbta mokslinės informacijos leidinyje „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“ (*Jarockis, R., 2007, Žvalgomieji tyrimai Klaipėdoje. Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2006 metais. Vilnius, p. 330-331*).

Tyrimų eiga

Tyrimų vieta yra maždaug už 45 m į ŠV nuo Klaipėdos pilies bastionus juosusiančio apsauginio vandens griovo, kuriame dabar yra įrengtas jachtų uostas. Žemės paviršius tyrimų vietoje nežymiai nuolaidėja iš R į V. Esamas žemės paviršius ploto 1 vietoje yra 2,2 – 2,6 m aukštyje virš jūros lygio (toliau Habs).

Plotas 1

Ploto 1 ŠR kampas yra 9 m į PV 270° nuo pastato Žvejų g. 24 PV kampo. Prie šio kampo buvo pririštas ir ploto 1 PV kampas – 12 m į PV 230°. Ploto 1 dydis – 11,0 x 6,0 m, jis padalintas į 1x1 m dydžio kvadratais. PV ploto dalyje, kuri ribojasi su vasaros pradžioje vykusių žvalgomųjų tyrimų metu iškastu šurfu Nr. 5, padaryta 8 m² išpjova. Tokiu būdu bendras tiriamo ploto dydis siekia 74 m². Ploto 1 kraštinės orientuotos į pasaulio šalis. P ir Š kraštinės iš R į V pažymėtos raidėmis A – M. R ir V kraštinės – skaičiais 1 - 9, didėjančia tvarka iš Š į P. Sąlyginiu 0 matavimams buvo pasirinktas kanalizacijos šulinio dangtis ploto 1 PR kampe.

Nuėmus viršutinį maišytos žemės sluoksnį, 0,30-0,35 m gylyje nuo žemės paviršiaus praktiškai per visą ploto perimetrą atsidengė maždaug 9 m ilgio ir 6 m pločio mūrinės konstrukcijos liekanos (fot.1-3; brėž.1). Mūryta kalkių skiediniu naudojant rusvos ir pilkos spalvos plokščius smiltainio akmens gabalus, kurių dydis svyruoja nuo 10x15 iki 25x30 cm (fot.4, 5).

Daugelyje mūro vietų tarp smiltainio gabalų įmūrytos molinių plytų duženos arba iš plytų sumūryti atskiri intarpai. Plytų dydis 12x9x5 cm, plytos sumūrytos kalkiniu skiediniu (fot.6). Molinių plytų mūro likučių aptikta ir viršutinėje rūsio dalyje.

Rūsio skliauto viršutinė dalis įgriuvusi, o tuščios ertmės užpildytos griuvenomis ir šiukšlėmis. Rytinėje rūsio dalyje įgriuvą bandyta užpilti betonu. Ploto V dalyje, kv. K-L-2-5 ribose, 0,30-0,40 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus atsidengė betoninė konstrukcija (karo metų bunkeris ar pokaryje įrengtas rūsys?), kuris kv. K-2-6 ribose susijungia su aukščiau aprašytu rūsio (fot.7).

Rūsio liekanos iš išorės buvo nuvalytos ir nufotografuotos. Siekiant užfiksuoti rūsio viduje esantį kultūrinį sluoksnį bei nustatyti objekto chronologiją, vakarinėje rūsio dalyje, įgriuvos vietoje palei kv. G ir H ribą buvo padarytas 6 ilgio ir 2 m pločio pjūvis A – A1. Pjūvis parodė, kad rūsio vidus užpildytas pilkai rudos spalvos žeme, su molinių plytų duženomis, geležinės armatūros gabalais, stiklinių butelių duženomis bei polietilinės plėvelės gabalais. Ties rūsio grindimis, maždaug 1,50 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus aptiktas 8-10 cm storio akmens anglies sluoksnis. Po juo, 1,60 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus atsidengė iš molio plytų sudėtos rūsio grindys (fot. 9, 10; brėž.2). Išskyrus šiuolaikines šiukšles, kitokių radinių pjūvio vietoje neaptikta.

Padarius pjūvį konstatuota, jog tolimesni likusios, šiukšlėmis užpildtos rūsio dalies archeologiniai tyrimai nėra tikslingi, o apgriuvusio rūsio kabantys skliautai kelią grėsmę tyrimuose dirbančių žmonių saugumui. Kultūros paveldo departamento Klaipėdos teritorinio padalinio reikalavimu atkasto rūsio liekanos užkonservuotos užpilant jas smėliu ir užvertstos žeme.

Ploto 1 Š sienos pjūvis D-A

Bendras ploto 1 sienų pjūvių ilgis siekia 37 m. Rūsio statybos metu, matomai, buvo iškasta žymiai didesnė duobė negu kad archeologinių tyrimų plotas. Visuose ploto 1 pjūviuose vyrauja maišytas tamsiai pilkos spalvos sluoksnis, kurio fiksavimas nesuteiktų jokios informacijos apie tyrimų vietos stratigrafinę raidą. Tyrimų metu fiksuota tik Š sienos 4 metų ilgio atkarpos pjūvis D-A. Tai vienintelė vieta ploto 1 sienų pjūvių išklotinėje, kur galima atsekti sluoksnių formavimosi stratigrafinę seką (fot.8; brėž.3).

Viršutinio tamsiai pilkos spalvos sluoksnio su smulkiomis griuvenomis storis 35-40 cm. Po juo yra 15 -20 cm maišytas šviesiai pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Sluoksnyje gausu molinių plytų stambių griuvenų. Po smėlio su griuvenomis sluoksniu yra 15-20 cm tamsiai pilkos spalvos sluoksnis, kuriame taip pat gausu molinių plytų duženų. Po šiuo sluoksniu-švarus šviesiai pilkos spalvos smėlio sluoksnis. Sluoksnio storis 40-70 cm, jame mūro griuvenų neamatyti. Po šiuo sluoksniu yra iki 40 cm storio šviesiai pilkos spalvos sluoksnis taip pat be griuvenų. Po šiuo sluoksniu, 1,70-1,90 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus fiksuotas šlapias šviesiai rudos spalvos smėlio sluoksnis. Minėtame gylyje pjūvio vietoje pasirodė gruntinis vanduo.

Išvados

2006 m. Archeologinių tyrimų metu Klaipėdoje, Žvejų g. 24 pilnai atidengtos iš smiltainio akmens luitų ir molinių plytų sumūryto rūsio liekanos, iš viso ištirtas 74 m² plotas.

Archeologiniais tyrimais nustatyta:

- 1) Atidengto rūsio dydis 9 x 6 m, aukštis viduje siekia 1,6 m, rūsio skliauto storis 25-30 cm. Mūras sumūrytas kalkių skiediniu iš rusvos ir pilkos spalvos plokščių smiltainio akmens gabalų, kurių dydis svyruoja nuo 10x15 iki 25x30 cm. Daugelyje mūro vietų tarp smiltainio gabalų įmūrytos molinių plytų duženos. Rūsio sienos iš vidaus padengtos kalkių tinku. Įėjimo į rūsį būta iš vakarų pusės. Šioje vietoje rūsio sienos mūrytos iš molinių plytų. Plytų dydis 12x9x5 cm, plytos sumūrytos kalkiniu skiediniu. Sprendžiant pagal molinių plytų liekanas virš rūsio būta pastato.
- 2) Rūsio vidus užpildytas pilkai rudos spalvos žeme, su molinių plytų duženomis, geležinės armatūros gabalais, stiklinių butelių duženomis bei polietileninės plėvelės gabalais. Ties rūsio grindimis, maždaug 1,50 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus aptiktas 8-10 cm storio akmens anglies sluoksnis. Po juo 1,60-1,70 m gylyje atsidendė iš molio plytų sudėtos rūsio grindys.
- 3) Rūsyje ir aplink jį archeologinių radinių, kurie padėtų tiksliau datuoti šį objektą neaptikta. Rūsio grindys sudėtos iš taip vadinamų "olandiškų" plytų, kurios Klaipėdoje pasirodo jau XVII a. Jos laivais buvo plukdomos iš Olandijos ir XVIII-XIX a., dalis jų buvo gaminama vietoje. Remiantis šiuo faktų ir sugretinus jį su istoriniais duomenimis apie šios miesto dalies raidą, rūsys ir virš jo buvęs pastatas galėjo būti pastatyti XVIII/XIX a. sandūroje – XIX a. pirmoje pusėje.

Romas Jarockis

Fotonuotraukų sąrašas

Fot.1 Bendras rūšio liekanų vaizdas plote 1 iš V

Fot.2 Rūšio liekanos iš R

Fot.3 Rūšio ŠR kampas

Fot.4 Rūšio PV dalies fragmentas

Fot.5 Rūšio PV dalies fragmentas

Fot.6 Rūšio PR dalies fragmentas

Fot.7 Rūšio PV dalies fragmentas

Fot.8 Ploto 1 Š sienos atkarpos pjūvis D-A

Fot.9 Rūšio skliauto (pietinio) dalis pjūvio A-A1 vietoje

Fot.10 Rūšio skliauto (šiaurinio) dalis pjūvio A-A1 vietoje

Klaipėda, Žvejų g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai
Fotonuotraukos

Fot.1

Fot.2

Klaipėda, Žvejų g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai

Fotonuotraukos

Fot.5

Fot.4

Fot.3

Klaipėda, Žvejų g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai

Fotonuotraukos

Fot.6

Fot.7

Fot.8

Klaipėda, Žvejų g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai

Fotonuotraukos

Fot.9

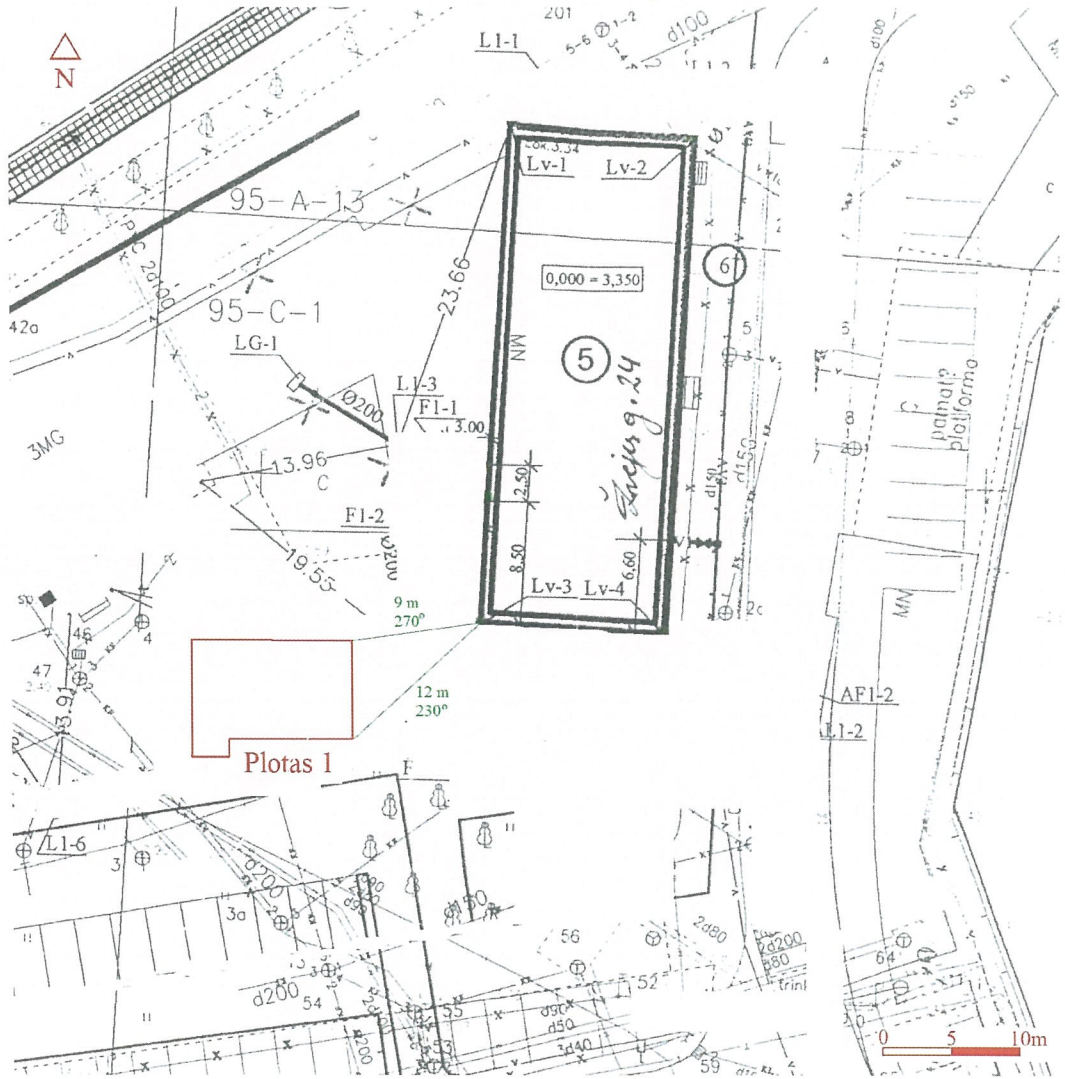

Fot.10

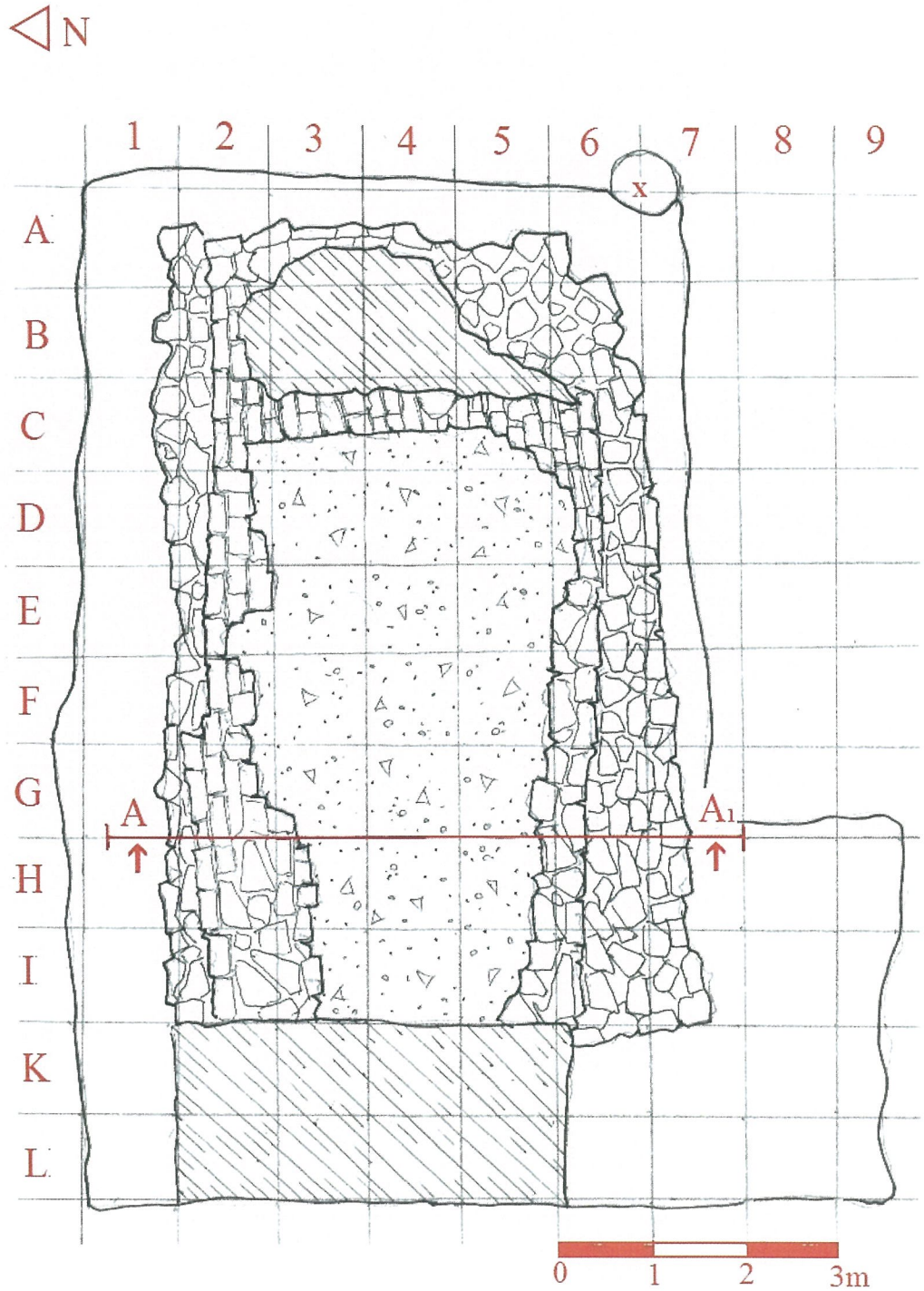
Klaipėda, Žveju g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai
Tyrimų vietos situacijos planas

Klaipėda, Žveju g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai
Ploto 1 situacijos planas

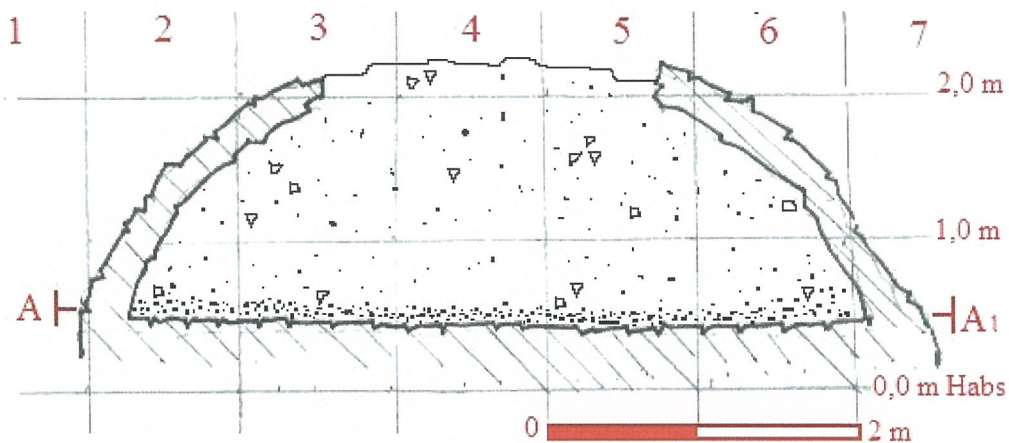

Klaipėda, Žvejų g. 24
2006 m. archeologiniai tyrimai
Ploto 1 planas, gyl. 0,30-1,90 m

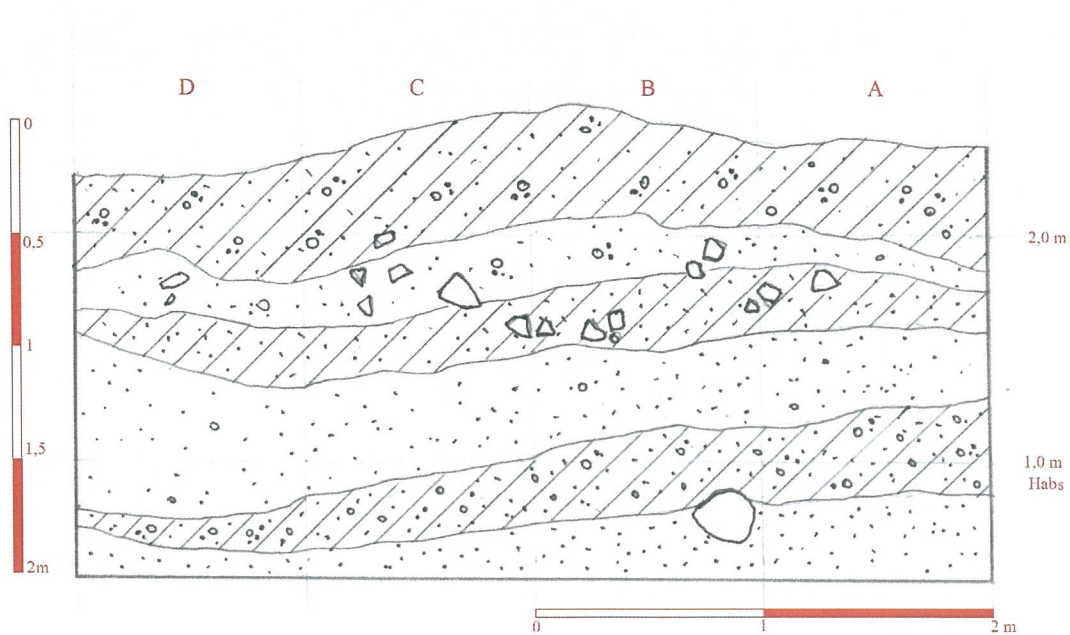
Brėžinys 1

Klaipėda, Žvejų g. 24
 2006 m. archeologiniai tyrimai
 Plotas 1
Rūsio pjūvis A – A1

Brėžinys 2

Š sienos atkarpos pjūvis D – A

Brėžinys 3

Sutartiniai ženklai

SUTARTINIAI ŽENKLAI							
	JUODA ŽEMĖ		PELENAI		IŽEMIS		MĖŠIAS
	PILKA ŽEMĖ		VELĖNA		RUDA ŽEMĖ		ŠLYNAS
	MOLIS		ODA		ARMENYS		
	PLŪKTAS MOLIS		PUVĖSIAI		AKMENŲ GRINDINYS		
	DEGTAS MOLIS		DURPĖS		TAŠYTI AKMENYS		
	SMĖLIS		ŠAKNYS		DUOBĖS KONTŪRAS		
	SMULKUS ŽVYRAS		SKERSINĖ MEDIENA		AKMENŲ MŪRAS		
	STAMBUS ŽVYRAS		IŠILGINĖ MEDIENA		PLYTŲ MŪRAS		
	KALKĖS		RAŠTAS		AKMENŲ-PLYTŲ MŪRAS		
	KALKIŲ SKIEDINYS		SUNYKUSI MEDIENA		MŪRAS PJŪVYJE		
	SMULKIOS GRIUVENOS		KERAMIKA		GRUNTINIS VANDUO		
	STAMBIOS GRIUVENOS		SKIEDROS		FIKSUOTAS PJŪVIS		
	DEGĖŠIAI		APDEGUSI MEDIENA		SUODŽIAI		
	KAULAI		ASFALTAS		BETŪ		

PASTABA:
SUTARTINIAI ŽENKLAI
TARPUSAVYJE DERINAMI

Kultūros paveldo departamentui,
Mokslinei archeologijos komisijai

Archeologinių tyrimų programa

2006-07-03

Objekto pavadinimas: Klaipėda, Žvejų g.24

Tyrimų tikslas: Vykdamas Klaipėdos piliavietės teritorijos regeneravimo projektą, 2006 m. gegužės mėn. Žvejų g.24 teritorijoje vyko archeologiniai žvalgomieji tyrimai (vad. S. Sarcevičius). Tyrimų metu viename iš šurfų buvo aptikta smiltainio luitų ir molinių plytų sumūryto rūsio liekanos. KAD Klaipėdos teritorinio padalinio nurodymu statybos darbai buvo sustabdyti iki tol, kol šioje vietoje nebus atlikti archeologiniai tyrimai.

Tyrimų apimtis: Ištirti 60-70 kv.m plotą (žr. priedą Nr. 1), pilnai atidengti išlikusios mūrinės konstrukcijos dalį fiksuojant rūsio viduje esantį kultūrinį sluoksnį.

Tyrimų trukmė: darbus planuojama užbaigti iki š.m. rugpjūčio mėn. 15 d.

Archeologas

R. Jarockis

Leidimas galioja iki 2006-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2006-07-05 Nr.118
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **R.Jarockiui**

vykdyti Klaipėdos senojo miesto vietos (A1704K1), Žvejų g. 24, Klaipėdos m.,
archeologinius tyrinėjimus,

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Archeologinių tyrimų programa, 2006-07-03, Nr.118.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R.Kraujalis